

9. BÖLÜM

ÇOCUK HEMŞİRELİĞİNDE ETİK UYGULAMALAR

Birsel MOLU⁹

Giriş

Hemşirelik mesleği, hemşirelerin bilgi ve karar verme yetenekleri ile etik ilkeler doğrultusunda bireylerin ve toplumun sağlığının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin artırılması ve hastalık halinde iyileştirilmesi amacıyla bakım sunmayı kapsar ⁽¹⁾.

Hemşirelik mesleği çerçevesinde sunulan bakım, toplumun ahlaki kuralları ve sosyokültürel değerlerinden etkilenir ve her toplumda farklı etik sorunlar oluşabilir. Etik sorunlar bireylerin kendi veya başka bireylerle ilişkilerinde karar alırken karşılaştıkları değer sorunlarıdır. Bu sorunların çözümünde hemşirelerden beklenen doğru ve değerli çözüm önerileri sunabilmektir ⁽²⁾.

Hemşirelerin bu oluşan etik sorunları çözümleyebilmeleri için ahlaki felsefelerinin yanında etik kuralları da göz önünde bulundurmaları gerekir. Etik sorunlarla karşılaşan hemşirelerin karar alma süreçlerinin incelenmesi önemlidir. Bu süreçte hemşire, hasta ve sağlık ekibi arasında karşılıklı sorumluluk ilişkisi oluşmaktadır ⁽³⁾. Tüm hemşirelik uygulamalarında olduğu gibi çocuk hemşireliği uygulamalarında da etik prensipler çok önem taşımaktadır. Çocuk hemşireliği uygulamaları son derece eskidir (çocuk bakıcıları, dadılar vb.) ancak değişen teknoloji ile birlikte çocuklarda ortaya çıkan etik konuların çözümünde hemşireler daha fazla ikilemde kalmaktadır. Çocuklar savunmasızdır ve belli bir yaşa kadar sağlık konularında vasilerinin gözetimi altındadırlar ⁽⁴⁾. Amerikan Pediatri Akademisine göre 7 yaş ve üzerindeki çocuklardan ebeveyn onayı alınmalıdır ve ek olarak çocuğun kendisinden de onay alınması gerekmektedir ⁽⁵⁾. Bununla birlikte çocuk hemşireleri çocukların savunuculuk rolünü yerine getirirken etik prensipleri izlemelilerdir. Burada hemşireler ailelerle iş birliği yapmalıdırlar, her çocuk ve

⁹ Arş. Gör. Dr, Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, brslml@hotmail.com

KAYNAKÇA

1. Eroğlu K, Koç G. Düünden bugüne sağlık mevzuatında kadın sağlığı kapsamında ana çocuk sağlığı hemşirelik hizmetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012;15(2):136-51.
2. Bagnasco A, Cadorin L, Barisone M, et al. Ethical dimensions of paediatric nursing: A rapid evidence assessment. *Nursing Ethics*, 2018;25(1):111-22.
3. Elçigil A, Bahar Z, Beşer A, et al. Hemşirelerin karşılaştıkları etik ikilemlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2011; 14:(2).
4. Twycross A, Powls L. How do children's nurses make clinical decisions? Two preliminary studies. *Journal of Clinical Nursing*, 2006;15(10):1324-35.
5. Permission P. Informed consent, parental permission, and assent in pediatric practice. *Pediatrics*. 1995;95(2).
6. Kahrıman İ, Topbaş M, Çan G, et al. Pediatrik yaş grubuna sağlık hizmeti sunan ebe ve hemşirelerin çocuk hasta hakları konusundaki düşünceleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016;5(1):18-29.
7. Adhikari S, Paudel K, Aro AR, et al. Knowledge, attitude and practice of healthcare ethics among resident doctors and ward nurses from a resource poor setting, Nepal. *BMC Medical Ethics*. 2016;17(1):68.
8. Katsuhara Y. What moral requirements cause ethical dilemmas among nurse executives? *Japan Journal of Nursing Science*, 2005;2(1):57-65.
9. Torjuul K, Sorlie V. Nursing is different than medicine: ethical difficulties in the process of care in surgical units. *Journal of Advanced Nursing*, 2006;56(4):404-13.
10. Erdemir F, Algier L, Pinar G, et al. (2001). Hemşirelikte etik programına katılan hemşirelerin karşılaştıkları etik ikilem örneklerinin incelenmesi. Arda B, Akdur R, Aydın E II Ulusal Tıbbi Etik Kongresi Bildiri Kitabı Ankara: Biyoetik Derneği Yayınları. 2001:317-22.
11. Nuray U. Hastane ortamında hemşirelerin etik yaklaşımı ve etik ikilemler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 2016;8(29):17-35.
12. Dinç L. Hemşirelik hizmetlerinde etik yükümlülükler. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2009; 40:113-119.
13. Brykczynska G. (2013). Ethics in paediatric nursing: Springer.
14. Hens K, Van El CE, Borry P, et al. Developing a policy for paediatric biobanks: principles for good practice. *European Journal of Human Genetics*, 2013;21(1):2-7.
15. Aydın N. Çocuk Yoğun bakımının etik yönleri ve pediatri hemşiresinin savunuculuk rolü. *Türkiye Klinikleri Pediatric Nursing-Special Topics*, 2018;4(1):19-24.
16. Santiago C, Lazar L, Jiang D, et al. A survey of the attitudes and perceptions of multidisciplinary team members towards family presence at bedside rounds in the intensive care unit. *Intensive and Critical Care Nursing*, 2014;30(1):13-21.
17. Johnstone M-J, Facn PBR. (2019). Bioethics: a nursing perspective: Elsevier.
18. Redman BK, Fry ST. Nurses' ethical conflicts: what is really known about them? *Nursing Ethics*, 2000;7(4):360-6.
19. Karaöz S. Cerrahi hemşireliği ve etik. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2000;4(1):1-8.
20. Başbakkal Z, Kılıç M. Pediatrik ameliyathane hemşireliğinde etik sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 1997;13(1):137-52.
21. Chiaranai C. Dilemmas within the context of nursing: a concept analysis. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 2011;15(3):248-57.

22. Jacobs HH. Ethics in pediatric end-of-life care: a nursing perspective. *Journal of Pediatric Nursing*, 2005;20(5):360-9.
23. Hinds PS, Oakes L, Furman W, et al. End-of-life decision making by adolescents, parents, and healthcare providers in pediatric oncology: research to evidence-based practice guidelines. *Cancer Nursing*, 2001;24(2):122-34.
24. Bricher G. Paediatric nurses, children and the development of trust. *Journal of Clinical Nursing*, 1999;8(4):451-8.
25. Lasala CA. Moral accountability and integrity in nursing practice. *Nursing Clinics*, 2009;44(4):423-34.
26. Dully Andrade R, Silva Santos J, Coelho Pina J, et al. The child care as time defense of the right to health of children. *Ciencia, Cuidado e Saude*. 2013;12(4).
27. Gjerberg E, Førde R, Pedersen R, et al. Ethical challenges in the provision of end-of-life care in Norwegian nursing homes. *Social Science & Medicine*, 2010;71(4):677-84.
28. Kuuppelomäki M, Lauri S. Ethical dilemmas in the care of patients with incurable cancer. *Nursing Ethics*. 1998;5(4):283-93.
29. Tang PF, Johansson C, Wadensten B, Wenneberg S, Ahlström G. Chinese nurses' ethical concerns in a neurological ward. *Nursing Ethics*, 2007;14(6):810-24.
30. Dinç L. Hemşirelerin etik problemler karşısındaki yaklaşımlarının belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1994;1(1):33-43.
31. Hendrick J. (2011). *Law and Ethics in Children's Nursing*: John Wiley & Sons.
32. Hamblet JB. Ethical issues in pediatric perioperative nursing. *The Nursing Clinics of North America*, 1997;32(1):153-68.
33. Cerit YDDB. Hemşirelik etik ikilem testi'nin geçerlik-güvenirlik çalışması ve hemşirelerin etik karar verebilme düzeyi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2010;17(2):47-67.
34. Tutar H. (2000). *Kriz ve stres ortamında yönetim*: Hayat.